

УДК 477.7, JEL Classification Code: M21

Д.В. Гнип, студентка гр. УЕ-91МП, ФММ, доц., В. М. Стефківський.
КПІ ім. Ігоря Сікорського

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ СТАРТАПІВ

Анотація: У даній статті проаналізовано сучасні проблеми захисту прав власників та розробників стартапу, основні проблеми та ризики, з якими вони стикаються у сфері захисту права інтелектуальної власності під час їх реалізації. Визначено поняття «стартап», необхідні елементи та етапи його започаткування та виділили основні законодавчі акти правового захисту, які регулюють стартапи в Україні.

Обґрунтовано необхідність в посиленні правового регулювання об'єктів інтелектуальної власності, з метою захисту інтелектуального продукту від тролінгу, полегшення пошуку фінансової допомоги від інвесторів та регулювання взаємовідносин із ними.

Ключові слова: стартап, бізнес-план, ризики, правовий захист, інтелектуальна власність, фінансування, інвестор, проблеми, авторські права.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Будь-який винахідник та розробник об'єкту інтелектуальної власності бажає юридично підтвердити та захистити своє відношення до проекту.

В період стрімкого розвитку Світової економіки, ми спостерігаємо зростаючий вплив науки, техніки та технології на всі сфери життєдіяльності суспільства. Економічний розвиток та зростання конкурентоспроможності підприємств, зумовлюється необхідністю створювати нові проекти та компанії, які зараз називаються стартапами. Зарубіжні компанії створювали новітні технології, техніку та обладнання, з метою подальшого їх використання в стартапі та забезпечення тривалої діяльності і розвитку.

На жаль, в Україні система захисту прав інтелектуальної власності майже не розвивається, і жодна із проблем не вважається першочерговою. Тому правовий захист прав інтелектуальної власності в Україні залишається на слабкому рівні, що не може забезпечити життєдіяльність та успішну реалізацію молодому проекту.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Тема захисту прав інтелектуальної власності є досить популярною та актуальною серед зарубіжних та вітчизняних науковців. Законодавчу базу захисту прав інтелектуальної власності дослідили такі науковці Копішинська К., Бояринова К. Основні положення щодо захисту висвітлили Місюрак В., Тимофєєв М., необхідність у додатковому обґрунтування правової структури виявила Ортинська М.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Основне завдання даного дослідження полягає у висвітлюванні поняття стартап-проект та ключових етапів його заснування. Виявити проблеми започаткування та реалізації стартап проектів та захисту їхньої ідеї. Висвітлити основні можливі заходи захисту інтелектуальної власності прав стартап-проекту.

ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Ми живемо в період стрімкого розвитку науки та технології та зростання впливу інформаційних технологій. Сучасні умови ринку передбачають

необхідність економічного розвитку та зростання конкурентоспроможності підприємств, що відбувається за рахунок започаткування нових стартапів, що являється одним із ключових активів інтелектуальної власності.

Аналізуюючи сучасний світовий ринок, ми можемо спостерігати тенденцію на стартапи. Нові проекти масово з'являються на ринку, захоплюють свою частку та розвиваються самостійно або із допомогою бізнес-середовища.

Тим не менш, правове регулювання сфери стартапів в Україні є слабким, про це свідчить велика кількість проектів, які стають не конкурентоздатними ще не ступивши на стадію виходу на ринок. Основними ворогами новостворених проектів є неактуальність та відсутність унікальності, слабка організація його реалізації, недостатність фінансових коштів на початкових етапах розвитку та незахищеність від конкурентів.

Зазначимо, що поняття «стартап» це новостворене підприємство або проект, який тільки знаходиться на першочергових стадіях розвитку. Інша сутність стартапу пов'язана із тимчасовою структурою, яка націлена на пошук і відтворення більш масштабних бізнес-ідей. Його мета полягає в швидкому розвитку, отримати у результаті своєї діяльності прибуток, використовуючи новітні технології, які раніше не застосовувались[1].

Із загального поняття інтелектуальної власності в міжнародних правових документах виділяють, також, і промислову власність, до якої відносять останні інноваційні об'єкти, а саме винаходи, промислові зразки, товарні та фабричні знаки, корисні моделі тощо.

Згідно статті №418, глави 35 Цивільного кодексу право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом[2]. Право інтелектуальної власності охороняє взаємовідносини особисто-майнового та немайнового права інтелектуальної власності, зміст яких пов'язаний із конкретними об'єктами інтелектуальної власності.

Згідно статті №421, глави 35 Цивільного кодексу суб'єктами права інтелектуальної власності виступає винахідник(творець об'єкту), виконавець та автор ідеї та інші особи, яким належить особисті немайнові та майнові права на інтелектуальну власність, згідно до цивільного кодексу або іншого закону[2].

Основний етап у розвитку будь-якого стартап-проекту – це початок його зародження, тобто появи самої ідеї. На цьому етапі формується група однодумців, які готові взяти на себе відповідальність за реалізацію цього проекту, який покращить та полегшить життя його майбутнім споживачам. Також, на даному етапі група однодумців займається створенням бізнес-плану, де відображається ґрунтовний аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища його функціонування, оцінюється сфера маркетингу, необхідних ресурсів, зокрема і необхідна сума фінансових ресурсів.

Юристами та спеціалістами в області венчурного капіталу було досліджено, що багато молодих компаній та стартапів зробило чимало юридичних помилок, найрозповсюдженіша з яких стосувалась захисту прав інтелектуальної власності.

Створюючи унікальний продукт або технологію, варто враховувати можливі ризики та проблеми, відповідно кожне підприємство, та його

інвестори, повинні захищати свою інтелектуальну власність та уникати порушення цих прав із боку третіх сторін.

Захист прав інтелектуальної власності передбачає такі заходи:

- Патентування;
- Авторські права;
- Торгові марки;
- Сервісні знаки;
- Умови конфіденційності тощо[3].

Варто приділити основну увагу до патентування та авторського права, як найрозповсюдженіший вид захисту стартапу.

Згідно Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» поняття «патентування» - це процес документального підтвердження, затвердження права юридичної особи на те, щоб займатись підприємницькою діяльністю впродовж певного строку, який затверджений в даному документі[4]. Патентуючи стартап, винахідник має право заборонити іншим особам володіти, використовувати, розпоряджуватись ним. Щоб запатентувати свій проект, необхідно дотримуватись такого порядку: ідея повинна бути патентоспроможною, винахід повинен бути новим або вдосконаленим втіленням вже існуючого, об'єкт не може бути раніше публічно представленим або надрукованим у виданнях, також, винахід повинен бути корисним суспільству.

Згідно глави 36, Цивільного кодексу України про авторське право, дане право не дозволяє використовувати юридично зареєстрований об'єкт творчої діяльності без дозволу автора. Авторські права розповсюджуються на такі витвори мистецтва, як пісні, сценарії, вірші, книги, статті, фільми та інше. Дане право надає автору витвору мистецтва робити копії твору та готувати продовження або подальший перегляд твору на свою роботу, також автор має право вимагати грошову винагороду або фінансове відшкодування за використання свого продукту[5].

Провівши дослідження існуючих юридичних захистів ідей стартап-проектів та основні проблеми, які найчастіше виникають в процесі їх започаткування та залучення, можемо запропонувати такі додаткові заходи захисту:

1. Розповсюдження інформації про стартап-проект.

Інформаційна база про проект є цінним елементом, оскільки її використовують і дотримуються як при започаткуванні проекту, так і при його реалізації. Деякі конкуренти підсилають шпигунів на підприємства, з метою пошуку інформації про їх діяльність, тому в даному випадку аналогічна ситуація.

2. Підписати договір про нерозголошення.

Договір про нерозголошення зобов'язує підписантів не розголошувати нюанси проекту, до його офіційного публічного презентації суспільству.

3. Зареєструвати торгову марку.

Зареєстрований торговий знак стартап-проекту допоможе посилити рівень захисту, крім того, можна отримати юридичний захист у випадку виникнення подібних проблем та ризиків.

4. Ознайомлюватись із особами, з якими плануєте співпрацю.

Не важливо, з ким ви плануєте співпрацю, чи це майбутній інвестор проекту, чи його споживач. Необхідно аналізувати та досліджувати особу з якою плануєте встановити ділові взаємовідносини, це допоможе не тільки уникнути можливих ризиків та проблем, але й досягти порозуміння між вами.

5. Захистити дані.

Необхідно попросити всіх ділових партнерів та співробітників дотримуватись політики безпеки стартап-проекту, використовуючи сильні паролі при вході до комп'ютера, мережі Інтернет та інших додатків.

6. Вибрати організаційно-правову форму [6].

ВИСНОВОК

Динамічний розвиток світової економіки та ринку стартапів, зокрема, викликає необхідність у визначенні правового захисту та регулювання їх діяльності.

Важливим елементом для розробки нового стартап-проекту є ідея, через що, згодом виникає ризик її викрадення.

Основні проблеми, що виникають на початковій стадії розробки стартапу, є:

- Створення підґрунтя для започаткування та розвитку сатрапу;
- Запровадження системи юридичної підтримки молодих підприємств із боку держави.

Сформування стабільної правової бази для захисту об'єктів інтелектуальної власності збільшить рівень інвестування в інтелектуальний потенціал країни, посилить захищеність інформаційної безпеки стартапів та вплине на економічний розвиток країни у цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- [1] Коваль М. Права інтелектуальної власності на створений ІТ-продукт: проблемні моменти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://attorneys.ua/uk/publications/intellectual-property-rights-for-the-created-it-product-problem-points/>.
- [2] Цивільний Кодекс України: станом на 19 липня 2017 р. / Верховна рада України. – Офіц. вид. – Київ: Парлам. вид-во, 2017.
- [3] Збанацький Д. Стартапи: юридичні та практичні аспекти. Ознайомча частина [Електронний ресурс] / Денис Збанацький // Незалежний аудитор. – 2016 – 165-178 с.
- [4] Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»: станом на 5 грудня 2012 р. / Верховна рада України. – Офіц. вид. – Київ: Парлам. вид-во, 2012.
- [5] Курченко О.О., Становлення та розвиток стартапів в Україні: проблеми та шляхи вирішення./ Курченко О.О./ - УДК 338.24 - №2 – 2016 – 80-86 с.
- [6] Саліхова О.Б. Створення статистичного підґрунтя для оцінки особливостей інноваційних старт-апів України / О.Б. Саліхова, О.О. Курченко // Статистика України. – 2016. – № 1. – С. 98-103. [0]

Наук. керівник – доц. каф. міжнародної економіки В. М. Стефківський.